

•**ปรัชญา แนวคิด**
ทางเศรษฐศาสตร์สาขาวรรณสุข (ต่อ)

วิชาเศรษฐศาสตร์สาขาวรรณสุข 4074201 2(2-0)
หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาวรรณสุขชุมชน)
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปีการศึกษา 2548

ผู้สอน : อนุชา หนูนุน
ครั้งที่ 2 วันที่ 16 มกราคม 2549

• **ปรัชญาแห่งเศรษฐศาสตร์**

- ศาสตร์ที่พยายามจะอธิบายถึงพฤติกรรม และเหตุผลของ พฤติกรรมในการตัดสินใจบริโภค การผลิต และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์
- พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกถึง ความต้องการที่ไม่ลื้น寡ด
- แนวทางของพฤษิกรรมของมนุษย์มีเงื่อนไขทาง เศรษฐศาสตร์ 6 ประการ คือ มากดีกว่าน้อย, ความพอใจ, ต้องตัดสินใจเลือก, มีเหตุผลเชิงเศรษฐกิจ, มีความไม่แน่นอน (เวลา), ใช้มูลค่าทางการเงินเป็นหน่วยการวัด

• ปัจจัยแห่งเศรษฐศาสตร์ (ต่อ)

- ความต้องการที่ไม่มีสิ้นสุดของมนุษย์ แต่ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด จึงเกิดเป็นปัญหาคือความขาดแคลน
- เหตุผลของการตัดสินใจเลือกของมนุษย์คือการได้รับความพอใจมากที่สุดจากการตัดสินใจเลือกของเขาระบบเศรษฐศาสตร์
- ต้นทุนที่เกิดขึ้นเพื่อการตัดสินใจเลือกต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า ค่าเสียโอกาส
- กฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการจัดสรรทรัพยากรคือความเป็นธรรม

• ปัจจัยแห่งเศรษฐศาสตร์ (ต่อ)

- รัฐมุ่งให้เกิดสวัสดิการสูงสุด เอกชนมุ่งให้เกิดกำไรสูงสุด
- อุดมการณ์สูงสุดทางเศรษฐศาสตร์คือความผาสุขโดยรวมของคนในสังคม
- ทรัพยากรมี 2 ประเภท คือทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และทรัพยากรได้เปล่า
- ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ 1) What to produce?, 2) How to produce? & 3) For whom to produce?

● แนวทางในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

■ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomic)

- พฤติกรรมผู้บริโภค
- พฤติกรรมผู้ผลิตและผู้ขาย (ให้บริการ)
- พฤติกรรมในตลาด

■ เศรษฐศาสตร์รวม (Macroeconomic)

- อุปสงค์รวม
- อุปทานรวม
- รายได้รวม
- ผลผลิตรวม

● ข้อสมมุติทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ

- การสมมุติให้สิ่งอื่น ๆ คงที่ (all other things being equal)
- บุคคลทุกคนมักทำการโดยมีเหตุผล (economic rationality)
- ตลาดแบ่งขันสมบูรณ์คือ ตลาดที่มีผู้ซื้อและผู้ขายจำนวนมาก, สินค้าเหมือนกันทุกประการ, การเข้าและออกจากตลาดทั้งของผู้ซื้อและของผู้ขายสามารถกระทำได้ง่าย และทั้งผู้ซื้อและผู้ขายมีความรู้เกี่ยวกับตลาดอย่างสมบูรณ์
- ข้อสมมุติอื่น ๆ ตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

• ปัจจัยการผลิตและผลตอบแทน

• ขอบเขตในการศึกษา

วิชาเศรษฐศาสตร์สาขาวิชานุสุข

- การคลังสุขภาพ
- เศรษฐศาสตร์โรงพยาบาล
- เศรษฐศาสตร์คลินิก
- การประเมินทางเศรษฐศาสตร์
- เศรษฐศาสตร์การเมือง
- เศรษฐศาสตร์การประกันสุขภาพ

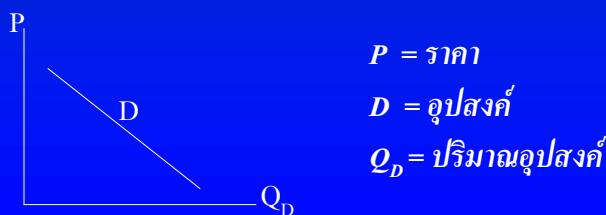
- ลักษณะพิเศษของบริการสาธารณะ

และกลไกตลาด

- เป็นบริการที่มีผลลัพย์นอก (Externalities)
- เป็นบริการสาธารณะ (Public goods)
- เป็นสินค้าคุณธรรม (Merit goods)
- ผู้ใช้หรือผู้ให้บริการไม่มากพอ (ไม่เกิดการแข่งขัน)
- ลักษณะบริการไม่เหมือนกันจริง ๆ (เทคนิคต่างกัน)
- การเข้าถึงบริการยังทำได้ยาก
- ระบบข้อมูลข่าวสารยังไม่ดีทำให้ผู้ใช้และผู้ให้รู้ไม่เท่ากัน

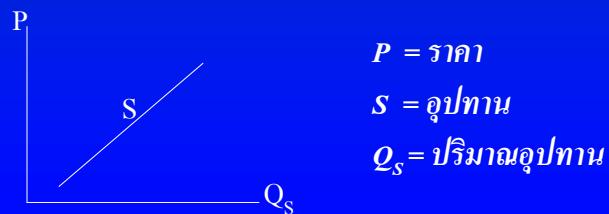
- อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา

- อุปสงค์ คือ ปริมาณของสินค้าหรือบริการที่บุคคลหรือกลุ่มนบุคคลมีความปราณາที่จะได้บริโภค ในราคาที่กำหนด
- ปัจจัยกำหนดอุปสงค์ ได้แก่ ราคา ราคาของคู่แข่ง รสนิยม รายได้ ระยะเวลา ต้นทุนการเดินทาง หรือ การมีหลักประกัน สุขภาพ ฯ
- ตัวอย่างกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคาต่ออุปสงค์

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

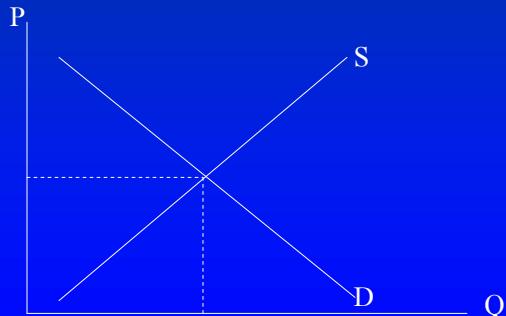
- **อุปทาน** คือ ปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายยินดีที่จะผลิตหรือขายแก่ผู้บริโภคในท้องตลาด ในราคานี้ กำหนด
- ปัจจัยกำหนดอุปทาน เช่นเดียวกับปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์แต่กลับทิศทางกัน
- ตัวอย่างกราฟเฉพาะมิติด้านราคาต่ออุปทาน

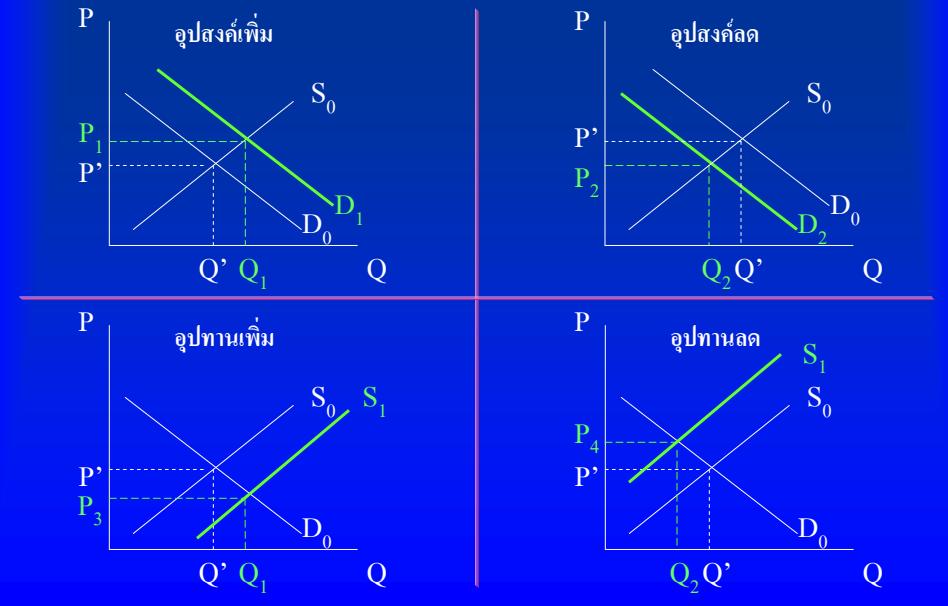
• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

- **ระบบราคา** คือกลไกการทำงานตามหลักมือที่มองไม่เห็น (The invisible hand) ให้อุปสงค์และอุปทานเข้าสู่จุดสมดุล (equilibrium)

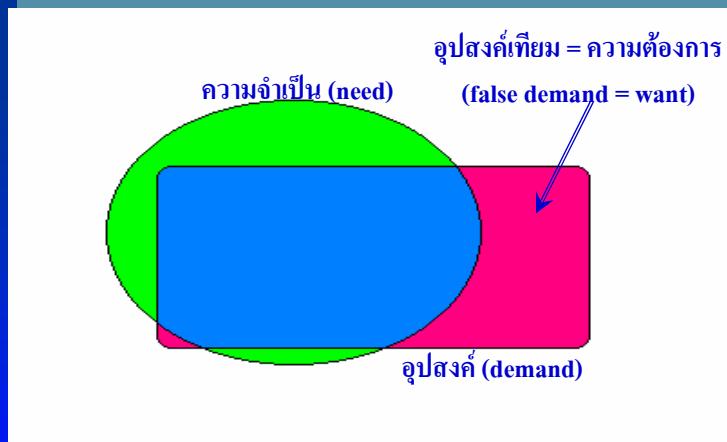
- ตัวอย่างกราฟจุดสมดุลของราคา

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

อุปสงค์ = (ความจำเป็น - ความจำเป็นที่ไม่รับรู้) X ความยินดีหรือความสามารถในการจ่าย
 Demand = (Need — unfelt need) X willingness or ability to pay

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

■ สาเหตุที่ความจำเป็นด้านสุขภาพไม่ได้รับการตอบสนอง (Unmet health need)

- ความจำเป็นในมุมมองของนักวิชาการไม่ถูกแปลงเป็นความจำเป็นตามการรับรู้ของชาวบ้าน เพราะคิดกันคนละกระบวนการทั้ศน์ แต่ถ้าหากวิชาการทำตัวเป็นตัวแทนของชาวบ้านก็จะทำให้ความจำเป็นที่รับรู้มีมากขึ้น
- ความจำเป็นที่รับรู้ไม่สูงถึงขั้นยินดีที่จะจ่าย เนื่องจากปัจจัยทางสังคม
- ความจำเป็นที่รับรู้มีสูงพอ แต่ไม่มีความสามารถที่จะจ่าย เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ
- อุปทานไม่เพียงพอ เป็นเพราะทรัพยากรสาธารณสุขขาดแคลน หรือ เพราะไม่มีผู้ลงทุน เนื่องจากไม่สามารถทำกำไรได้

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

■ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of demand) =

$$\frac{\text{ร้อยละของส่วนที่เปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์}}{\text{ร้อยละของส่วนที่เปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์}}$$

$E = 0$	ไม่มีความยืดหยุ่นเลย	ไม่มีสินค้าทดแทนได้ถึงเพียงก็ต้องซื้อ
$0 < E < 1$	ยืดหยุ่นน้อย	
$E = 1$	ยืดหยุ่นกลาง	
$1 < E < \infty$	ยืดหยุ่นมาก	
$E = \infty$	ยืดหยุ่นมากที่สุด	ถ้าราคาแพงขึ้นก็ซื้อสินค้าอื่นแทนได้

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

■ ความยืดหยุ่นของอุปทาน (Elasticity of supply) =

$$\frac{\text{ร้อยละของส่วนที่เปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปทาน}}{\text{ร้อยละของส่วนที่เปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่กำหนดอุปทาน}}$$

$E = 0$	ไม่มีความยืดหยุ่นเลย	การเปลี่ยนแปลงราคาไม่มีผลต่อ ปริมาณสินค้าที่นำมาเสนอขาย
$0 < E < 1$	ยืดหยุ่นน้อย	
$E = 1$	ยืดหยุ่นกลาง	เมื่อราคาน้ำหนักเพียงเล็กน้อย สินค้าจะ เพิ่มขึ้นอย่างมาก หรือเมื่อราคากลดลง
$1 < E < \infty$	ยืดหยุ่นมาก	เพียงเล็กน้อย สินค้าจะหายากมาก
$E = \infty$	ยืดหยุ่นมากที่สุด	

• อุปสงค์ อุปทาน และระบบราคา (ต่อ)

■ ปรากฏการณ์ของความบิดเบี้ยวของอุปสงค์และอุปทาน เกิดจากความล้มเหลวของกลไกตลาด (market failure) โดยเฉพาะประเด็นของข้อมูลไม่เท่ากัน มี 2 ลักษณะคือ

— ความสัมพันธ์แบบเป็นตัวแทน (agency relationship)

- ผู้ให้บริการสาธารณูปโภคเป็นตัวแทนของผู้รับบริการที่ค่อยซื้อขาย
ตัดสินใจเลือกบริการ แต่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดี เพราะขาด
ความรู้จริงเสียเอง

— อุปทานหนี่ยวนำอุปสงค์ (supplier — induced demand)

- บริการสาธารณะมีลักษณะผูกขาด (monopoly) เมื่อผู้ให้บริการขาด
จริยธรรมในวิชาชีพด้วยแรงจูงใจทางด้านการเงิน จึงไปกระตุ้นให้
เกิดการใช้บริการทั้ง ๆ ที่ยังไม่จำเป็น